

Nr 467.

Av herr **Jönsson** i Fridhill, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 415, angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om understöd av statsmedel åt föreningar för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk.

I det förslag till ändrade bestämmelser angående jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit, som innefattas i Kungl. Maj:ts proposition nr 415, föreläggas till riksdagens prövning flera för beståndet och utvecklingen av denna organisation för jordbrukets driftkredit högst betydelsefulla förändringar. Hur tacksam och förstående för dessa föreslagna åtgärders gynnsamma inverkan på driftkreditens sunda utveckling man än kan vara villig erkänna att desamma innebära, torde det dock med fog kunna erinras, att frågan knappast får den slutgiltiga lösning, som på grund av redan vunnen erfarenhet anses önskvärd eller rent av är nödvändig, för att kassorna skola tillfredsställande kunna fylla sin uppgift, och de förhoppningar förverkligas, som man hyste, då riksdagen 1915 fattade de beslut, som gåvo till resultat Kungl. Maj:ts den 18 juni samma år utfärdade lagar och författningar i hithörande ärende.

För att kunna tillhandahålla de lånesökande medlemmarne i dessa kassor medel mot något så när rimliga räntor, är det nästan uteslutet, att centralkassorna kunna i annan bankinrättning upplåna det härför erforderliga kapitalet, ty härigenom blir ju självfallet räntesatsen alltför hög, och även om rediscontering vid något tillfälle anlitas, föreligger även fara för att i vanliga fall blir det en så hög ränta å utlåningen, att kassornas styrelser söka undvika denna utväg att anskaffa nödigt

kapital. Därför är det av den största betydelse, att kassorna medgivas rätt att i största möjliga utsträckning emottaga penningar å insättning från allmänheten. Utöver medgiven rätt att i vissa fall emottaga medel till förräntning av anslutna jordbrukskassor, torde det därför vara nästan ett livsvillkor för kassorna att bli beredda tillfälle att även från allmänheten emottaga penningar å sparkasse-, kapital- och depositionsräkning samt om möjligt jämväl å upp- och avskrivningsräkning, givetvis dock till begränsat belopp. Även om en dylik rätt bleve tillerkänd i viss omfattning, skulle säkerligen icke likviditeten riskeras. Däremot skulle de belopp, som härigenom komme att inflyta, högst väsentligt bidra till att hålla utlåningsräntorna nere och jämväl vara ägnade att stärka kassornas ekonomi.

Det nu ifrågasatta förhöjda statsbidraget bör göras retroaktivt, så att även redan befintliga centralkassor må få delaktighet av detsamma. Det sjunkande penningvärdet har gjort, att dessa hittills endast med de största svårigheter kunnat utöva sin banbrytande verksamhet. Ett vittnesbörd härom lämnas i den kungl. propositionen å sid. 25, där i Mälars provinsernas centralkassas framställning till Kungl. Maj:t relateras siffror, som tala sitt tydliga språk om nödvändigheten av att även förut bildade centralkassor hava det största behov av förhöjt anslag. Under ordinära förhållanden hade visserligen med skäl kunnat ifrågasättas lämpligheten av att göra här ifrågasatta anslag retroaktivt, men som envar måste erkänna hava de exceptionella förhållandena även här menligt inverkat. Det intresse för denna av statsmakterna beslutade och understödda verksamhet, som inom hittillsvarande centralkasseområden kommit till synes, och de fördelar i avseende på ekonomisk självhjälp, som de mindre jordbrukare, vilka vunnit inträde i jordbrukskassor, uppskatta med den största tillfredsställelse, skulle genom riksdagens bifall till denna förhöjning av anslaget vara ägnat att sporra till intensiva ansträngningar för att göra denna organisation känd i vidare kretsar bland vår jordbruksidkande befolkning och otvivelaktigt bli en väsentlig faktor för jordbrukets höjande.

I propositionen finnes intagen bestämmelse, att centralkassornas område må kunna utsträckas att omfatta högst sex län. Godkännande må emellertid icke lämnas, där från något av länen icke så stort antal som tio jordbrukskassor ansluta sig till centralkassan, såvida icke godkännandet tillstyrkts av detta läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Denna bestämmelse kan möjligen försvåra utvidgning av centralkassor-

nas verksamhetsområde och utestänga enstaka jordbrukskassor från att ingå som medlemmar i centralkassa. Ifrågavarande bestämmelse, som finnes intagen i § 20 i kungörelse om ändrad lydelse av §§ 4, 20 och 24 i kungörelse av den 18 juni 1915 angående godkännande från det allmännas sida av centralkassor, bör därför utgå.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 415 måtte besluta,

att i kungörelse om ändrad lydelse av vissa delar av kungörelsen av den 18 juni 1915, angående godkännande från det allmännas sida av vissa centralkassor, intages bestämmelse, att, under förutsättning att kassa fyller vad eljest finnes stadgat, densamma må äga rätt att från allmänheten, såväl som från anslutna jordbrukskassor och föreningar, till visst begränsat belopp emottaga penningar å sparkasse-, kapital- och dispositionsräkning samt upp- och avskrivningsräkning;

att i mom. 2 i gällande bestämmelser, angående understöd av statsmedel åt föreningar för beredande av driftskredit åt idkare av mindre jordbruk, intages bestämmelse att föreslagen ökning i statsbidrag från den 1 januari 1919, nämnda bidrag må tilldelas även förutvarande centralkassor för jordbrukskredit efter samma grunder som nybildade sådana kassor; samt

att i föreslagen lydelse av § 20 i kungörelse om ändrad lydelse av §§ 4, 20 och 24 i kungörelse den 18 juni 1915 angående godkännande av vissa centralkassor, sista stycket: »Ej heller — — — förvaltningsutskott», måtte utgå.

Stockholm den 22 maj 1918.

Sven Jönsson.
